

Förskolläraren som närbyråkrat

- En ontologisk spänning

Namn: Emelie Richardsson och Sandra Ringholm

Program: Förskolläraryrket

Antal hp: 15 hp

Kurs: LÖXA1G H14 Självständigt arbete (examensarbete) för förskollärare

Nivå: Kandidatexamen

Termin/år: HT14

Kursansvarig institution: Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande

Handledare: Zaira Jagudina

Examinator: Birgitta Kullberg

Kod: HT14 -2920-034-LÖXA1G

Nyckelord: Professionell, närbyråkrat, autonomi, förtroende, kontroll, frihet, ontologisk osäkerhet

Abstract

När läroplanen för förskolan kom till fick förskollärarna en nya roll, och syftet med vårt arbete är att undersöka denna nya roll som förskollärare har tillskrivits och hur förskollärarna upplever den. Fredriksson (2010) skriver i sin avhandling *Marknaden och lärarna - Hur organiseringen av skolan påverkar lärares offentliga tjänstemannaskap* om två modeller, den professionella och den byråkratiska modellen. Förskollärare har fått en roll som består av en kombination av dessa två modeller, de har blivit tillskrivna en roll som närbyråkrater. Den forskningsfråga vi ställt oss är: Upplever förskollärare som genomgått sin utbildning efter decentraliseringen en spänning i deras närbyråkratiska roll? Studiens teoretiska referensram utgår ifrån förskollärare som närbyråkrater, där den professionella och byråkratiska modellen kombineras. Forskningsprojektet har genomförts genom en kvalitativ ansats där fem respondenter blivit intervjuade. De viktigaste resultaten vi fått fram genom vår studie handlar om den spänning som uppstår i kombinationen av den professionella och byråkratiska modellen. Exempel på denna spänning är att de professionella förskollärarna inte uppfattar statens kontroll, utan upplever att de är de själva som besitter kontrollen. Våra respondenter försöker hävda att det är dom som besitter kontrollen för att som Löfdahl och Pérez Prieto (2010) skriver undgå direkt kontroll från staten. De menar att sådana positiva framställningar utgör ett instrument för att få kontroll över den egna verksamheten, och för att undgå statens kontroll.

Förord

Vi vill tacka förskolan, förskolechefen och alla förskollärare som varit delaktiga i vårt arbete. Ni har deltagit med entusiasm och engagemang och bidragit med viktigt material till vår studie. Vi vill tacka vår handledare Zaira Jagudina som hjälpt oss genom denna skrivprocess. Hon har hjälpt oss genom att bolla idéer och gjort vårt arbete greppbart. Vi vill också tacka varandra då vi har kunnat ta stöd ifrån varandra under denna långa skrivprocess. Vi har lärt oss mycket under denna tid och en av de största lärdomar vi kommer ta med oss är att vi inte alltid får de svar vi förväntar oss.

Innehållsförteckning:

1. Inledning
2. Bakgrund
3. Syfte och problemformulering
4. Tidigare forskning
5. Teoretisk anknytning
6. Design, metoder och tillvägagångssätt
 - 6.1 Design
 - 6.2 Urval
 - 6.3 Metoder för insamling och analys av material
 - 6.3.1 Validitet och Reliabilitet
7. Resultatredovisning
 - 7.1 Analys
 - 7.1.1 Tema 1 - Autonomi
 - 7.1.2 Tema 2 – Närbyråkrat
 - 7.1.3 Tema 3 - Ontologisk osäkerhet
8. Slutdiskussion
 - 8.1 Resultatdiskussion
 - 8.2 Slutsater
 - 8.3 Didaktiskt betydelse
9. Referenslista
10. Bilagor
 - 10.1 Bilaga 1
 - 10.2 Bilaga 2

1. Inledning

Det ämne vi valt att skriva om i vårt examensarbete handlar om förskollärarens roll som närbyråkrat och hur förskollärare upplever denna roll. Vi kommer skriva om vad för problematik rollen som närbyråkrat medför utifrån förskollärarens egna perspektiv. Vi har valt detta ämne då vi genom vår utbildnings gång känt ett behov av att få veta mer om förskolans läroplan, hur den kom till och förskollärarens roll i förhållande till den. Vi har också valt att undersöka just detta ämne då vi främst under vår verksamhetsförlagda utbildning upplevt att förskollärare använder läroplanen "slarvigt". Med slarvigt menar vi att förskollärarna inte utgår ifrån läroplanen i deras arbete utan att de använder läroplanen efter en aktivitet i koppling till deras dokumentation. Relevansen med vår undersökning är att påvisa hur förskolans läroplan upplevs av förskollärare. Vi finner detta relevant då förskollärarens uppdrag är att förverkliga läroplanen i verksamheten. Beroende på hur de upplever den kan det komma att behövas ändringar i läroplanen eller fortbildning i syftet med läroplanen och hur den skall användas i verksamheten.

2. Bakgrund

Förskolans första läroplan kom ut först 1998. Läroplanen för förskolan är ett styrdokument framtaget av skolverket. Detta styrdokument består av mål som förskollärare, förskolechef och arbetslaget skall sträva efter att uppnå. Trots att läroplanen fick ett varmt mottagande kan det ses som en konflikt mellan förändring och kontinuitet för de som arbetar i förskolan. I en målstyrd verksamhet är det de professionella förskollärarna som ska förverkliga beslut som rör detaljnivå, vilket gör att de måste tolka uppdraget som de skall genomföra (Jonsson, 2011).

Vallberg Roth (2002) skriver om hur förskolelärarens roll har förändrats genom tiderna. Vi finner detta relevant för att förstå den roll som förskollärare har idag. Eftersom vi vill veta hur förskollärare själva upplever sin roll kan det vara av relevans att veta hur den sett ut innan decentraliseringen. I mitten av 1800-talet till slutet förspårades småbarnsläraryrket i reformerna, hon skulle i förstahand ha ett glatt och livligt sinne utan att sakna självbehärskning och lugn. Småbarnsläraryrket skulle med behörigt allvar alltid utöva myndighet över barnen men samtidigt visa kärlek (Vallberg Roth, 2002). Med kärleksfull och kristlig hand skulle lärarinnan ge barnen moralisk omvårdnad, samt ge barnen syftesenlig intellektuell och fysisk sysselsättning. Det var alltså sociala, moraliska och pedagogiska mål som uttrycktes under denna tid (Vallberg Roth, 2002). I slutet av 1800-talet till 1900-talet var begreppet ledarinna centralt och med detta menades att en ledarinna inte skulle vara som den tidigare lärarinnan. Ledarinnan skulle vara som en god mor, vilken beskrevs som ledande och vårdande av barn. Detta var till skillnad från lärarinnan som utgick ifrån skolans disciplin och skulle fylla barnen med kunskap (Vallberg Roth, 2002). Från mitten av 1900-talet fram till 1985 ändrades begreppet ledarinnan till förskollärare, vilken arbetade i jämlika arbetslag (Vallberg Roth, 2001). Förskolläraren skulle under denna tid fostra framtidens demokratiska medborgare (Vallberg Roth, 2002). Från slutet av 1980-talet fram till idag arbetar förskollärare utifrån strävandemål, vilket enligt Vallberg Roth (2002) ger förskolläraren mer frihet. I läroplanen för förskolan uttrycks det att i princip alla individer - från politiker och tjänstemän till professionella lärare, föräldrar och barn ska medverka med sin tolkning/konstruktion av verkligheten i olika planer (Vallberg Roth, 2002).

3. Syfte och problemformulering

Syftet med vår studie är att ta reda på hur förskollärare upplever rollen som närbyråkrater. Vi vill veta om de upplever att de själva besitter kontrollen över sitt arbete i verksamheten eller om de känner sig styrda av staten genom läroplanen. Vi kommer i vårt arbete att ställa två perspektiv mot varandra, den professionella modellen och den byråkratiska modellen. Vi ställer dessa två perspektiv mot varandra då båda dessa modeller ingår i den roll förskollärare har idag. I en professionell modell har staten ett förtroende till att den professionella förskolläraren kan utföra sitt arbete och staten har en mer tillbakadragen roll. I den byråkratiska modellen har staten mer inflytande och förskollärare förväntas tolka och regelriktigt implementera de beslut som politikerna fattar. Från vårt syfte kan vi härleda denna frågeställning:

- Upplever förskollärare som genomgått sin utbildning efter decentraliseringen en spänning i deras närbyråkratiska roll?

4. Tidigare forskning

Vi har valt att använda oss av Jonssons (2013) avhandling *Att skapa läroplan för de yngsta barnen i förskolan* för att vi finner hennes antagande användbara i vår analys. Jonsson (2013) utgår från att varken teorier eller läroplanstexter kan överföras direkt i praktiken, utan istället mer tjäna som referensramar att sträva mot. Det kan innebära ett medvetet eller ett omedvetet motstånd mot det stöd eller styrning en läroplan står för, vilket kan spegla sig i det pedagogiska arbetet förskollärarna utför i förskolan (Jonsson, 2013). Vi har använt oss av Berntssons (1999) artikel *Förskolans läroplan och förskolläraryrkets professionalisering* som underlag för en djupare förståelse för begreppet profession. Berntsson (1999) skriver för att en yrkesgrupp ska kunna betraktas som en profession krävs det att den har en kunskapsmonopol. Denna kunskapsmonopol innefattar en kunskapsbas som är vetenskapligt grundad, att andra har tillit till förskollärarens kompetens och att dess kunskap är efterfrågad och anses vara värdefull. Berntsson (1999) skriver att en förskollärare behöver besitta viss slags kunskap för att kunna verkställa läroplanens innehåll. Dessa kunskaper är något som människor i allmänhet inte har, de innefattar personlighetsrelaterade kunskaper, teoretiska kunskaper och praktik-grundade kunskaper. Berntsson (1999) diskuterar också den kontroll som läroplanen har över förskoleläraren, då läroplanen är en förordning med bindande föreskrifter. Berntsson (1999) menar att detta utövar större kontroll över förskolelärare än de tidigare allmänna råden. Vi kan se i Fredrikssons (2010) avhandling *Marknaden och lärarna - Hur organiseringen av skolan påverkar lärares offentliga tjänstemannaskap* att han är av en annan åsikt än Berntsson (1999). Fredriksson (2010) indikerar att styrdokumentet är motstridiga och vaga, vilket enligt Fredriksson (2010) leder till att lärare uttrycker att de har en stor handlingsfrihet när det gäller läroplanen. Berntsson (1999) skriver att även om läroplanen utövar kontroll över förskollärarna så påvisar den också en tillit från staten, då det är upp till förskollärarna själva att besluta hur målen i verksamheten skall uppnås. Vi har valt att använda oss av Fredrikssons (2010) avhandling för att förklara den professionella- och byråkratiskamodellen och vad de innebär. I den byråkratiska modellen är det politiken som anger ramar för lärarnas arbete. Inom denna ram får lärarna fatta en rad egna beslut, det handlingsutrymme som läroplanen innefattar framställs av Fredriksson (2010) som ett problem ur ett byråkratiskt perspektiv. Enligt den professionella modellen är läraren experten och barnet är klienten, lärarens beslut som offentlig tjänsteman har legitimitet över sin klient för att ge hen bästa hantering utifrån den kunskap och erfarenhet som läraren besitter. Det professionella synsättet innebär också enligt Fredriksson (2010) att lärarna ser sig själva som experter och uppfattar därmed sig själva som bäst lämpade att avgöra beslut i verksamheterna. Att lärarna resonerar kring sig själva som experter tyder på den professionella modellens genomslag i förskolan. Men Fredriksson (2010) menar att detta kan utgöra ett hinder

för andra aktörer att utöva inflytande i verksamheterna. När läraren får mer att säga till om, innebär det att politiker, föräldrar och elever i egenskap av kunder får mindre inflytande, eftersom läraren själv anser sig vara den som bäst kan fatta det beslut som sker inne i verksamheten och övriga aktörer skapar ett intrång i den professionella autonomi. Den professionella modellen implicerar ett visst normsystem som ger upphov till ett professionellt förhållningssätt bland lärare, yrkeskårens autonomi vilar i den professionella modellen på ett kollektivt beslutsfattande, eftersom professionalitet aldrig kan bygga på vad den enskilde läraren finner vara lämpligast (Fredriksson, 2010). Ett professionellt förhållningssätt innebär att den enskilde läraren till vis del ger upp sin individuella autonomi till gagn för kollegiala beslut, en intressant parallell till den byråkratiska förhållningssättet då lärarna i enlighet med den byråkratiska logiken framhålls betydelsen av det politiska styrdokumentet för deras beslutsfattande, samtidigt som styrdokumentet påpekar betydande handlingsfrihet (Fredriksson, 2010). Fredriksson (2010) skriver att i och med decentraliseringen av skolsystemet har den byråkratiska modellen hamnat i överläge till den professionella styrningen av läraryrket. Han menar att i och med systemskiftet har folket fått mer inflytande över skolan och lärare har tappat status, autonomi och politiskt inflytande.

Vi har använt oss av Pramling Samulesson och Sheridans (2006) bok *Lärandets grogrund* då denna styrker vår diskussion om den spänning som finns i rollen som närbyråkrat. Skolverket ansåg att läroplanens mål behövdes exemplifieras och problematiseras då läroplanen saknade metoder och arbetssätt. Pramling Samulesson och Sheridan (2006) fick i uppdrag av skolverket att skriva boken *Lärandet grogrund*, den fokuserar på barns lärande, lärares förhållningssätt och konkretiserar hur läroplanens mål skall omsättas i verksamheten. Pramling Samulesson och Sheridan beskriver också i boken hur en professionella läraren skall vara. Denna professionella lärare ska ha en lång erfarenhet, gedigen teoretisk kunskap om barns lärande och utveckling och att läraren är medveten om egna värderingar, attityder och den egna förmågan. De skriver att lärare ska sträva efter att bli mer professionella och att detta kräver en vilja att förändras och att man skiljer det nya från det gamla, teoretiskt såväl som praktiskt.

Slutligen har vi valt att använda oss av kapitlet *Den synliggjorda förskolan* av Löfdahl och Pérez Prieto (2010) i antologin *Bedömning i och av skolan*. Denna är relevant för vår studie då de i detta kapitel beskriver spänning som finns i en närbyråkratisk roll. Löfdahl och Pérez Prieto (2010) skriver att synliggöranden som kvalitetsredovisningar och utvärderingsdokument är avsedda för att öka statens kontroll över verksamheten då kravet på insyn i verksamheten blivit viktigare. Synliggörandet möjliggör kontroll uppifrån och ökad insyn utifrån. Synliggörandet innebär en ontologisk osäkerhet där förskollärare tvivlar på sin egna förmåga. De vi får ut av Löfdahl och Pérez Prietos text är att det finns en spänning mellan att staten vill kontrollera läraren samtidigt som de litar på att lärarens profession. Den professionella läraren utgår från styrdokumentet men tolkar själv hur målen skall genomföras i verksamheten. Hela denna

process skall dokumenteras, för att synliggöra den för offentlig insyn och kontroll. Denna insyn i verksamheten visar på hur förskollärare arbetar med målen i läroplanen, vilket vi förstår som att staten inte fullt ut litar på förskollärarnas profession.

5. Teoretisk anknytning

Under denna rubrik kommer vi presentera de begrepp och perspektiv vi finner relevanta för vår studie och som vi har användning av i vår analys.

Byråkratiska modellen

I den byråkratiska modellen förväntas de offentliga tjänstemännen (Förskollärarna) tolka och regelriktigt implementera de beslut som politikerna fattar. För att försäkra sig om att tjänstemän hanterar liknande situationer på ett likvärdigt sätt bör deras arbete så långt som möjligt detaljstyras genom centralt fattade beslut som exempelvis styrdokument. Politikerna får kunskap om verksamheten genom exempelvis skolinspektionen, och med denna kunskap kan de justera verksamheten för att uppnå bättre måluppfyllelse och likvärdighet. Medborgarna (Föräldrar, barn) kan påverka de offentliga tjänstemännens arbete genom politiska val och därefter är det tjänstemannens uppgift att arbeta utifrån de politiskt folkvalda riktlinjerna (Fredriksson, 2010). Jarl och Rönnberg (2010) skriver om teorin om närbyråkrati, denna teori handlar om att läraren som närbyråkrat fattar beslut om hur det konkreta arbetet skall läggas upp och har en relativ frihet till den politiska styrningen. Som närbyråkrat kan läraren i till viss grad välja att ta hänsyn till andra faktorer utöver de politiska regler och riktlinjer som finns, när läraren planerar sitt arbete i verksamheten. En sådan faktor kan vara lärarens egna tolkningar av de politiska styrdokument, lärarens professionella kunskap eller bedömning av enskilda barns specifika behov. Detta betyder att lärare som närbyråkrat är ansvarig för läroplanens implementering i verksamheten och är med och utformar läroplanens implementering. (Jarl & Rönnberg, 2010).

Professionella modellen

I den professionella modellen har den offentliga tjänstemannen stort inflytande över sin egen utbildning och kontrollen av det egna arbetet. I den professionella modellen har staten en mer tillbakadragen roll än i den byråkratiska modellen. Det innefattar i den professionella modellen ett mer kollegialt än politiskt maktförhållande så som förhållandet mellan förskolechef och förskollärare. I den professionella modellen handlar det snarare om den enskilde medborgarens utbildning än formrationalitet (Fredriksson, 2010). Fredriksson (2010) skriver att i den professionella modellen ger politikerna de offentliga tjänstemännen stor autonomi i utförandet av sitt arbete. Denna autonomi bygger på att staten har förtroende för tjänstemännen som en yrkesgrupp som innehar en viss kunskap och etik. Det är förskolläraren som besitter den kunskap och etik som behövs för att skapa verksamheten. Fredriksson (2010) skriver vidare att i den professionella modellen har de folkvalda politikerna ett indirekt inflytande över de offentliga tjänstemännen genom att de kan hota om att dra undan autonomi. Jarl och Rönnberg (2010)

skriver att professionerna måste hålla sig väl med staten. Om professionerna har en alltför passiv hållning mot staten kan de tappa stöd hos sina egna medlemmar (Föräldrar, barn). Medlemmarna ställer krav på att professionerna ska agera utifrån deras intressen. Staten är också beroende av att professionerna producerar en viss service till medborgarna i exempelvis förskola/skola för att berättiga sin förda politik. För att detta ska kunna hända behöver staten ge professionerna handlingsutrymme för att låta dem göra sitt jobb på sitt sätt, men ett för fritt handlingsutrymme kan innebära ett hot mot statens inflytande (Jarl & Rönnberg, 2010).

6. Design, metoder och tillvägagångssätt

6.1 Design

Vi har valt att använda oss av en kvalitativ forskningsansats i denna studie för att vi är intresserade av förskollärares egna upplevelser och deras inre relationer. En kvalitativ forskningsansats inleds med, att i problemformuleringsfasen formulera frågeställningar och bestämma hur vår studie skall läggas upp. Vår studie är en kvalitativ studie och den kännetecknas av att vara flexibel under studiens gång. Detta har vi upplevt då vår studie har tagit ny form under hela arbetsprocessen (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013).

6.2 Urval

I enlighet med en kvalitativ studie har vi valt att använda oss av ett strategiskt urval av respondenter. Vi har dock valt förskola av bekvämlighets skäl. Ett strategiskt urval gör vi för att förvissa oss om en variation i svaren från respondenterna. Vi har valt respondenter utifrån urvalskriterier som har teoretisk betydelse för vår studie. Vi fick hjälp av förskolechefen att hitta de respondenter som stämde överens med våra kriterier. De kriterier vi utgått ifrån när vi valt våra respondenter är; att de är förskollärare och att de utförde sin förskolläraryr utbildning efter decentraliseringen

6.3 Metoder för insamling och analys av material

Vi har valt att använda oss av halvstrukturerade intervjuer vilket innebär en friare struktur med ett specifikt ämnesområde. Vi tyckte att detta passade vår studie då vi ville få en förståelse för förskollärares egna upplevelser. Vi har under intervjuerna uppmuntrat respondenterna att ge uttryck för sina egna upplevelser, värderingar och uppfattningar. Vi försökte även uppmärksamma de svar som behövdes vidareutvecklas. Vi använde oss av papper och penna och ljudinspelning för insamling av material. Vi valde att använda dessa metoder för att få med allt respondenterna svarade. Vi valde att utesluta videoinspelning då vi själva upplever att det kan vara ett störande moment som gör respondenterna obekväma. I och med att vi uteslöt videoinspelning krävdes inget PUL avtal. En av oss agerade moderator och den andre en medhjälpare. Detta innebär att moderatören ställer frågor medan medhjälparens uppgift är att anteckna och observera respondenterna. För att bearbeta vårt material har vi valt att använda analys metoden kodning. Kodning innebär att vi letar igenom vårt material efter återkommande mönster. Vi gick igenom vårt material och letade efter vilka nyckelord vi tyckte framträdde och

skapade utifrån dessa nyckelord våra teman. Eftersom vår intervjuguide är baserad på vår forskningsfråga och tidigare forskning överensstämmer empirin med teorin.

6.3.1 Validitet och Reliabilitet

Validiteten i vår studie är att vi har en röd tråd mellan teorier, forskningsfråga, intervjuguide, kodning, analys och slutsats. Vidare har vi tolkat vår analys utifrån tidigare forskning och våra begrepp. Reliabilitet i vårt arbete är att vi är två forskare som har tolkat samma data, att vi spelat in intervjuerna och transkriberat dem.

6.4 Etiska överväganden

Vetenskapsrådet har skrivit fram fyra stycken krav för individskydd som är viktiga att vi tar i hänsyn vid en vetenskaplig studie. Dessa fyra krav är; informationskravet, samtyckeskravet, Konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. De skriver att det är viktigt att innan en undersökning göra en vägning av värdet av det förväntade kunskapsstillskottet mot de möjliga negativa konsekvenser de kan ha för de berörda undersökningsdeltagarna. Både kortsiktiga och långsiktiga följder skall beaktas (Vetenskapsrådet, 2002).

Informationskravet:

Vi har meddelat förskolechefen angående våra intervjuer och hennes godkännande. Vi har även presenterat vår studie kortfattat för henne, se bilaga 2. Vid varje intervju informerade vi respondenten om att deras deltagande är frivilligt och att de kan avbryta sin medverkan när de vill. Vi skickade ut intervjufrågorna till våra respondenter innan för att de skulle kunna förbereda sig inför vårt möte. Vi informerade dem också om vad vår studie handlade om under intervjutillfället.

Samtyckeskravet:

Vi har fått samtycke från förskolechefen att komma till förskolan och intervjua förskollärare. Vi har fått samtycke från alla respondenter som deltar i vår studie och ingen är under 15 år så inget samtycke från vårdnadshavare behövs inhämtas.

Konfidentialitetskravet:

Vi har i vår studie utelämnat information som kan användas för att indentifiera förskolan och de personer som deltagit i vår studie.

Nyttjandekravet:

Vi har endast använt vårt insamlade material för forskningsändamål. Vi och vår handledare är dom enda som haft tillgång till detta material.

Utöver dessa fyra krav har vi också tänkt på att inte pressa vår respondenter på svar under intervjuerna, då vi valt ett ämne som kan upplevas som känsligt. Då vi valt halvstrukturerade intervjuer vill vi komma åt deras egna upplevelser vilket kan vara svårt att prata om.

7. Resultatredovisning

7.1 Analys

Vi har valt att använda oss av analysmetoden kodning som vi presenterat tidigare under vår metoddel. I början av vår kodning av intervjuerna kunde vi urskilja vissa återkommande nyckelord. Dessa nyckelord är: kontroll, kollegor/arbetslag, spontan, målen, styr, stöd, tolkar, frihet, riktlinjer och missförstånd. Ur dessa nyckelord kan vi härleda tre teman. Dessa teman är: *Autonomi, Närbyråkrat och ontologisk osäkerhet.*

7.1.1 Tema 1 - Autonomi

I detta tema tar vi upp om förskollärarna upplever att de själva har kontroll i verksamheten. Tidigare i vår studie presenterade vi Fredriksson (2010) som skriver om autonomi, han menar att staten har tillit till att förskollärare besitter den kunskap och etik som behövs för att forma verksamheterna. Eftersom förskollärarna anser sig själva vara bäst lämpade att fatta beslut som rör förskolan, kan förskolläraren uppleva att kommunen/staten gör intrång i den professionella autonomi (Fredriksson, 2010). Så här säger några av våra respondenter kring den egna kontrollen:

“Ja, absolut både för mig som enskild pedagog, och som en del i arbetslaget i verksamheten och att vi i arbetslaget har kontroll och stort inflytande. Nu när jag jobbat ett par år känner jag att jag har kontroll i stort sett hela tiden”

“Kontroll är även för mig att släppa kontrollen, att det här spontana”

“ja, det tycker jag. kontroll känns det som att jag har hela tiden för det är ju ändå på nått sätt ansvaret utifrån hur vi arbetar, så känns det som att jag tillsammans med mina kolleger har kontroll över vad vi gör i det vardagliga arbetet”

“Jag tycker verkligen att jag har kontroll”

Det flesta av våra respondenter säger sig uppleva att staten/kommunen inte har någon kontroll över deras egna arbete. Vi kan däremot se när vi fördjupar oss i deras svar att de känner sig

styrda av läroplanen, som är kommunen och statens sätt att kontrollera arbetet i förskolan. En av våra respondenter uttrycker sig känna denna kontroll och svarar:

“Jag är ju styrd av läroplanen och riktlinjer”

Berntsson (1999) skriver att läroplanen har kontroll över förskollärare då denna är en bindande föreskrift, och hon menar att denna utövar större kontroll över förskollärare än de tidigare allmänna råden. Men hon skriver också att det är förskollärarnas uppgift att besluta om hur målen med verksamheten skall uppnås och menar att detta kan tolkas som att staten litar på förskollärarnas kompetens.

“vår chef/ledningen lutar sig tillbaka mot oss och ger ju oss fria händer i att tro på att det vi gör är det bästa, så det är klart att jag känner att jag har kontroll på det jag gör och kan styra verksamheten”

Berntsson (1999) skriver att läroplanen uttrycker statens tillit till förskollärarens kompetens och att läroplanen utövar en delvis kontroll, men att den också ger frihet då förskollärare själva avgör hur målen skall genomföras. Vad vi kan se ifrån våra intervjuer så upplever inte våra respondenter denna “delvisa kontroll” som läroplanen utövar, utan de verkar uppleva att de själva besitter mestadelen av kontrollen i sitt egna arbete och att de själva styr hur de använder sig av läroplanen.

I vår bakgrund har vi beskrivit hur förskollärarens roll har sett ut genom tiderna. Från mitten av 1800-talet till mitten av 1900-talet kan vi se att det finns en mer beskriven roll för förskolläraren än idag. Hur förskolläraren skall vara och hur hans skall arbeta finns med i beskrivningen. Som Jonsson (2013) skrev finns det inga detaljer för förhållningssätt och metoder som läraren ska utgå ifrån i läroplanen. Så idag finns det inte lika tydliga riktlinjer för hur du som förskollärare skall vara, vilka förhållningssätt och metoder du ska utgå ifrån, jämfört med hur det såg ut på mitten av 1800- till mitten av 1900-talet. Men som vi skrev i vår tidigare forskning så fick Pramling Samulesson och Sheridan (2006) ett uppdrag av skolverket att skriva boken *Lärandets grogrund* som skulle visa på olika arbetssätt för att arbeta med målen i förskolans läroplan. Vi frågade respondenterna om de önskade sig tydligare riktlinjer för sitt arbete med läroplanen. Vi kan se i respondenternas svar att de flesta önskade sig inte tydligare riktlinjer.

“Nej, jag tycker inte riktigt det inget jag har funderat över i alla fall”

“Asså i vissa sammanhang hade det varit skönt men jag tror inte det hade varit lika roligt för en själv eller för barnen att arbeta. Jag tycker ändå att det som står i läroplanen är ändå inte tydligt men såpass tydligt så att än själv kan gå sina egna vägar man vet liksom

vad det står och vad man ska utgå ifrån men där emellan kan man styra och ställa lite själv.”

“Nä, då ser jag snarare att.. att det skulle öö att fortbildning på dom pedagoger som redan jobbar skulle ske mer, och att det inte skulle styras av att man behöver betala själv eller att man behöver ta och gå ner och jobba i tid utan att det i så fall att kommunen eller staten skulle gå in och se till så att man får mer stöd i hjälp med fortbildningar, det får ju vi nu hela tiden men det kanske är sånt man får göra utifrån än själv då. Så det kan ju jag tycker mer i så fall, att man får stöd i hur man ska jobba inte vad man ska jobba med”

“Sen kan det väl vara bra också för den, om man säger att man är ny, att man är väldigt färsk förskollärare och känner att man inte har så mycket kött på benen, då kan det väl vara väldigt bra att ha riktlinjer. ”

Vi kan utläsa från deras svar att tydligare riktlinjer kan ta ifrån dem deras arbete i verksamheten. Som en av våra respondenter uttrycker det så blir det inte lika roligt att arbeta med tydligare riktlinjer, utan att det som är bra med läroplanen är att hen kan gå sin egna väg. Tydligare riktlinjer skulle också ta ifrån deras autonomi och de önskar sig istället mer fortbildning för att öka deras kunskaper.

7.1.2 Tema 2 - Närbyråkrat

Eftersom vi med vårt arbete vill veta hur den professionella modellen och byråkratiska modellen fungerar ihop ställde vi frågor i våra intervjuer som handlade om vilken frihet läroplanen ger och hur den styr deras arbete. Fredriksson (2010) skriver att den frihet som läroplanen ger gör att det är svårt att placera in den under den byråkratiska modellen och att denna frihet ger uttryck för ett professionellt frirum inom läroplanens ramar. Fredriksson (2010) skriver att dessa två modeller därför kan kombineras i begreppet närbyråkrater. Jarl och Rönnberg (2010) skriver att lärare som närbyråkrater beslutar om hur det konkreta arbetet i verksamheten skall läggas upp och att de har en frihet till den politiska styrningen. Denna frihet beror på att närbyråkrater kan ta hänsyn till andra faktorer utöver de politiska regler och riktlinjer som finns.

Alla fem respondenter upplevde att läroplanen gav dem frihet i sitt arbete. De uttryckte att läroplanen gav dem frihet då det inte är några mål de måste uppnå, att läroplanen ger dem friheten att anpassa arbetet utifrån barnen och rådande omständigheter och att läroplanen är tolkningsbar.

“Den ger mig stora friheter att anpassa arbetet efter barngruppen, rådande omständigheter och mitt och mina kollegor sätt att arbeta.”

“Om man jämför skolans läroplan med förskolans läroplan har vi ju inga krav utan vi har ju mål att sträva mot, så att min frihet är ju att jag inte har några mål som jag måste uppnå. Jag har mycket större möjlighet att anpassa verksamheten efter barnen för att jag kan jobba mot dom målen som jag tycker behövs just nu på ett annat sätt än vad jag kan göra i skolan.”

“sen tycker jag ändå att det ger väldigt mycket frihet för att man kan tolka den ganska många olika sätt och sen är det ju ett styrdokument som vi ska arbeta utifrån.”

Det var inte lika många av våra respondenter som kände sig styrda av läroplanen. Så här svarar två förskollärare:

“Den styr mitt arbete på ett gott sätt genom att alltid finnas med i bakhuvudet och den hjälper mig när jag planerar och påminner mig om bitar jag kanske glömmet. Jag tycker inte att den styr eller begränsar mig på något negativt sätt.”

“Men den styr ju mitt arbete hela tiden i allt jag gör och allt jag säger. Det är ju det vi har att luta oss emot, samtidigt så när man jobbar här då så har vi ju riktlinjerna från skolan, skolans riktlinjer också, men allting, alla våra val och allting ska ju luta mot läroplanen och riktlinjerna. Så att ja det styr ju allt.”

Jonsson (2013) skriver att läroplanen är ett samhälleligt styrdokument för förskolan som innefattar strävandemål som kan ses som ett handlingsutrymme i och med att det inte är uppnåendemål. Detta uttrycker en av våra respondenter, då hen tycker att det är en frihet att det inte finns några mål hen måste uppnå. Det finns inga detaljer för förhållningssätt och metoder som läraren ska utgå ifrån i läroplanen, vilket gör att våra respondenter kan forma verksamheten efter vad barnen behöver eller finner intressant istället. Jonsson (2013) skriver att läroplanstexter inte kan överföras direkt i praktiken utan fungerar mer som referensramar att sträva mot. Detta kan vi se i det våra respondenter uttrycker, då de ser att läroplanen ger mer stöd än att den är något de måste följa till punkt och pricka. Jonsson (2013) menar att detta innebär ett medvetet eller omedvetet motstånd mot det stöd eller den styrning läroplanen står för, detta kan spegla sig i arbetet förskollärarna utför i förskolan. Det var få av våra respondenter som kände sig styrda av läroplanen, men de kan vara omedvetna om den styrning läroplanen har över deras arbete i verksamheten, eller så kanske de gör ett omedvetet motstånd mot denna styrning. Vi ser mer att

våra respondenter är omedvetna om den styrning läroplanen har över deras arbete än att de gör ett motstånd mot den.

“Ja, det gör den ju till viss del men sen har du ju mycket frihet också, med det är ju på båda sätt kan man väl säga. Du har ju dina riktlinjer som du ska jobba efter och hur du ska få ut så, men du har ju ändå ett val hur du vill gå tillväga med att nå ut till barnen och få detta att liksom fungera, men jag tycker att den är bra”

I vår tidigare forskning visade vi att Berntsson (1999) och Fredriksson (2010) har delad åsikt om ifall läroplanen styr eller ger frihet. Berntsson (1999) menar att läroplanen utövar större kontroll än vad tidigare allmänna råd gjorde då det är en förordning med bindande föreskrifter. Fredriksson (2010) skriver och andra sidan att läroplanen är vag vilket gör att lärare har en större handlingsfrihet när det gäller läroplanen. I våra intervjuer kan vi se att våra respondenter upplever att läroplanen både ger dem frihet och styr deras arbete. Så det finns en kluvenhet i både den tidigare forskningen och i det våra respondenter upplever. Vi ser detta en som en spänning i rollen som närbyråkrat. Det är en spänning i att det är svårt att veta om det är den professionella läraren som styr arbetet, eller om det är de byråkratiska reglerna som styr lärarnas arbete.

7.1.3 Tema 3 - Ontologisk osäkerhet

I våra intervjuer var det två av respondenterna som uttryckte att det skulle ha en negativ inverkan om deras kollegor feltolkade läroplanen.

“Så länge vi inte feltolkar styrdokumentet så anser jag bara att det berikar och breddar vår syn och vårt arbete om vi tolkar på olika sätt.”

“Sedan kan man ju feltolka läroplanen, det kan berika och det kan även inte göra det om man tolkar det på helt olika sätt, då kan det ju bli en väldans obalans i arbetslaget och verksamheten och det blir nog inget bra varesig för barnen eller för oss vuxna.”

Vi kan se i deras svar att de anser att det finns ett rätt sätt att tolka läroplanen på, som de uttryckte att det går att feltolka den. Och en av våra respondenter uttryckte att om de tolkar olika kan de ske missförstånd i arbetslaget.

“Ja då kan det ju bli lite missförstånd kanske emellan, fast jag känner här att vi är väldigt samspelta här och diskuterar gärna med varandra så att det inte blir någon ting sådant som uppstår.”

Denna förskollärare anser att det finns ett rätt sätt att tolka värdegrunden på och att det är viktigt att alla tolkar den likadant.

“Det enda som kan bli problematiskt om man inte ser tex värdegrunden på samma sätt ”

Berntsson (1999) skrev i sin artikel att förskollärare behöver besitta en viss slags kunskap för att kunna förverkliga läroplanens innehåll och att detta är en kunskap som inte alla människor besitter. De kunskaper hon beskrev att en förskollärare behöver ha var personlighetsrelaterade kunskaper, teoretiska kunskaper och praktik-grundade kunskaper. Så de förskollärare som feltolkar läroplanen och dess värdegrund kanske inte besitter dessa insikter, som Berntsson (1999) skriver att de behöver för att verkställa läroplanen. Vi ser att det kan finnas en osäkerhet hos dem, att dom själva inte är säkra på att de tolkar läroplanen på rätt sätt. De flesta av våra respondenter uttryckte i våra intervjuer att det är positivt att de tolkar läroplanen olika och att detta berikar deras arbete.

“Det ser jag som något positivt för jag tror att ju fler sätt man ser på saker och ting desto fler barn når man för att det finns ju inte ett enda barn som lär sig på likdana sätt. Så därför tror jag att det är jätte viktigt att man har mångfald i hur man ser på saker och ting.”

“Men jag ser det bara som en vinst, för att det blir liksom aha, så kan man också också tolka och tänka, det ger en bredare liksom, vad ska man säga det ger en mer bredd i läroplanen på något sätt”

Utifrån vad våra respondenter svarat kan vi se att det finns en bild av att de anser att deras olika tolkningar av läroplanen bidrar till det kollegiala arbetet men också att det har en enskild bild om hur man tolkar läroplanen bäst. Fredriksson (2010) skriver att i den professionella modellen så vilar yrkeskårens autonomi på ett kollektivt beslutsfattande, eftersom professionalitet aldrig kan bygga på vad den enskilde läraren finner vara lämpligast. I ett professionellt förhållningssätt får den enskilde lärare till viss del ge upp sin individuella autonomi till fördel för kollegiala beslut. Fredriksson (2010) drar detta i parallell med det byråkratiska förhållningssättet då lärarna ska fatta beslut utifrån de politiska styrdokumenterna som i sin tur påpekar en betydande handlingsfrihet. Vi har upptäckt att denna spänning kan återfinnas i våra respondents svar. I våra intervjuer uttryckte våra respondenter att deras olika tolkningar av läroplanen kan vara

berikande och breda deras kollegiala arbete i verksamheten. Samtidigt kunde vi se i deras svar att de hade en egen uppfattning utifrån deras individuella profession, vad som är viktigt i läroplanen och hur man på bästa sett tolkar den.

En av de förskollärare vi intervjuade uttryckte en viss osäkerhet kring läroplanen och dess utformning.

“Sen kan jag ju tycka om man ska prata om läroplanen i stort den frågan kanske inte riktigt finns men att vissa delar av den när man läser den, är detta bara massa fina ord dom har lagt in här, eller vad vill dom eller är det, det här har dom fått till sig ska finnas med och så har dom bara präntat ner det på något sätt, och vissa utav målen man ska uppfylla går liksom lite i varann och låter nästan exakt likadana, mer sådana grejer jag tänker på med läroplanen i så fall, att det kanske vore dags att göra om den igen, för att det var ett tag sen, och det hade varit intressant att veta vad många pedagoger ifrån verksamheter dom har med när dom sitter och arbetar fram den. ”

Denna osäkerhet kan jämföras med den som Löfdahl och Pérez Prieto (2010) kallar ontologisk osäkerhet. Att kontroll uppifrån (så som läroplanen) och insyn utifrån innebär att förskollärare kan känna osäkerhet i sitt arbete och tvivla på att de gör rätt. I det denna förskollärare säger kan vi utläsa en osäkerhet i vad det egentligen står i läroplanen, då hen tycker att styrdokumentet består av en massa fina ord och upprepningar.

8. Slutdiskussion

8.1 Resultatdiskussion

Som vi skrev i vår analysdel anser Berntsson (1999) för att förskolläraryrket ska betraktas som en profession krävs det att yrket har en kunskapsmonopol och dess kunskapsbas är vetenskapligt grundad, att politiker har tillit till förskollärarens kunskap och att denna kunskap anses var värdefull och efterfrågad. Berntsson (1999) menar med andra ord för att höja sin professionella status behöver förskollärarna få monopol på det pedagogiska ansvaret i förskolan. Jarl & Rönnerberg (2010) anser för att detta ska kunna ske behöver staten ge professionerna handlingsutrymme att låta dem göra sitt jobb på sitt sätt, men ett för fritt handlingsutrymme kan innebära ett hot mot statens inflytande på verksamheten. Det förtroende som Berntsson (1999) beskriver att staten har till förskollärares kunskap verkar inte stämma överens med det uppdrag de gett Pramling Samuelsson och Sheridan (2006). Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) fick på uppdrag av skolverket att skriva boken *Lärandet grogrund* för att exemplifiera och problematisera läroplanens mål. De ansåg att läroplanens mål behövdes exemplifieras och problematiseras då läroplanen saknade metoder och arbetssätt. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) skriver att boken fokuserar på barns lärande, lärares förhållningssätt och konkretiserar hur läroplanens mål skall omsättas i verksamheten. Skolverket är en statlig verksamhet, så genom att ge Pramling Samuelsson och Sheridan (2006) ett uppdrag att skriva en bok som beskriver lärares förhållningssätt och där de konkretiserar hur man ska förverkliga läroplanens mål i verksamheten tar de från förskollärares enskilda autonomi. Detta ger en idikation på att förskollärare inte besitter kompetensen att själva avgöra vad som krävs för att implementera läroplanen i verksamheten. Jarl och Rönnerberg (2010) skriver att professionerna måste hålla sig väl med staten, för om professionerna har en alltför passiv hållning gentemot staten kan de tappa stöd hos föräldrar och barn som i sin tur ställer krav på att professionerna ska agera utifrån deras intressen. Men och andra sidan så kan övriga aktörer som föräldrar, barn och politiker skapa ett intrång på den professionellas autonomi om det försöker utöva inflytande i verksamheten (Fredriksson, 2010). Genom detta kan vi se en spänning i den närbyråkratiska rollen, där det är en ständig obalans mellan den professionella- och byråkratiskamodellen. Denna spänning kommer vi gå igenom i vår slutsats.

8.2 Slutsater

I början av vårt arbete ställde vi oss forskningsfrågan: Upplever förskollärare som genomgått sin utbildning efter decentraliseringen en spänning i deras närbyråkratiska roll?. Genom våra intervjuer har vi fått svar på vår forskningsfråga, men kanske inte de svar vi hade förväntat oss. Vi hade en vision om att förskollärarna själva upplevde och var medvetna om den spänning vi kan se i deras roll som närbyråkrat. I analysdelen har vi gått igenom svaren på vår forskningsfråga i förhållande till vår tidigare forskning och våra perspektiv och begrepp. Vad vi kan se så upplever inte de förskollärare som vi intervjuat spänningen mellan deras professionella- och närbyråkratiska roll, utan de upplever sig själva som professionella och att det är dom som kontrollerar och styr verksamheten och läroplanen, genom den frihet som läroplanen erbjuder. Läroplanen finns alltid med i deras arbete och i deras åtanke men det är dom själva som bestämmer vilka mål de ska arbeta med och hur de ska nå upp till målen.

Som sagt så upplever våra respondenter inte själva att det finns en spänning i deras närbyråkratiska roll men vi kan utläsa den i deras svar. En spänning vi kan se i deras roll är att det finns en förvirring i vem som styr deras arbete. De uttalar att det är dom själva som styr deras arbete i verksamheten och hur de arbetar med läroplanen, men de säger och andra sidan att läroplanen styr deras arbete och att den alltid finns med i deras åtanke. Så även om våra respondenter upplever att det är de själva som styr och kontrollerar sitt arbete, så kontrollerar staten deras arbete genom läroplanen. Staten visar också en tillit till deras autonomi genom att det är upp till förskollärarna själva att avgöra hur det ska implementera läroplanen i förskolan, vilka mål de vill jobba med i verksamheten, och hur de ska uppnå dessa mål. Våra respondenter uttrycker också att de inte behöver tydligare riktlinjer för sitt arbete med läroplanen, utan de gillar den frihet som läroplanen ger dem i sitt dagliga arbete. Den spänning som uppstår i detta är när staten tar ifrån den tillit de visar den professionella läraren genom att ge på uppdrag att skriva boken *Lärandets grogrund*. De visar genom detta att de inte fullt ut litar på att förskollärare besitter den kunskap de behöver för att implementera läroplanen i verksamheten utan att de behöver tydligare riktlinjer för att göra det. De ser inte att lärarna är experterna utan att de själva är de, och att de vet bäst hur förskollärare skall jobba med läroplanen i verksamheten. Det blir en obalans i den närbyråkratiska rollen där det är en kamp om vilken modell som väger mest, den byråkratiska eller den professionella. Genom att ge förskollärare frihet men sedan också försöka kontrollera dem uppifrån skapar en ontologisk osäkerhet där förskollärarna börjar tvivla på sin egen kompetens, detta kan vi se genom att det finns en oro om att feltolka styrdokumentet. Först ges förskollärarna ett fritt handlingsutrymme i användningen av läroplanen men sedan kontrolleras deras handlingar genom att deras planeringar och dokumenteringar kan kontrolleras utifrån. Detta skapar en känsla av att det finns ett rätt och ett fel sätt att använda läroplanen på, vilket våra respondenter påpekar.

Eftersom vårt examensarbete inte kunde vara allt för stort valde vi att bara intervjua förskollärare som tagit sin examen efter 1998, alltså efter att förskolans läroplan kom till. I en fortsatt studie hade det varit intressant att också intervjua förskollärare som tog sin examen innan 1998, för att jämföra och för att se om vi hade fått det samma eller ett annat resultat. En annan intressant fortsatt studie hade varit att intervjua någon från skolutbildningsnämnden eller staten för att få med det byråkratiska perspektivet. Det var första gången vi utförde intervjuer, och vi har lärt oss så här i efterhand att ställa mer följdfrågor. För vi har sett i vår analys av vårt empiriska material, flera intressanta aspekter som vi egentligen hade velat veta mer om. I vår inledning av denna studie skrev vi att vi har upplevt att förskollärare använder läroplanen slarvigt, genom denna studie har vi kommit närmare ett svar till varför vi upplever det så. Det kan handla om det ontologiska osäkerheten vi beskrev, att de inte litar på sin egen förmåga i användandet av den.

8.3 Didaktiskt betydelse

Vi vill med vår studie visa på den spänning som finns i förskollärarens roll för att skapa en diskussion kring den, vilket förhoppningsvis kan leda till mer balans i rollen som närbyråkrat. Detta för att förskollärare ska känna sig trygga istället för osäkra i sitt arbete och att de litar på sin egna autonomi. Vår förhoppning är att även att öppna upp för en diskussion kring hur läroplanen kan tolkas, vad som är viktigt i den och om det är något som saknas i den. Vi har upplevt under vår utbildningen och verksamhetsförlagda utbildning att läroplanen inte diskuteras, utan att förskollärare bara tar till sig den. Detta har väckt vårt intresse till att göra just denna studie om läroplanen. Att i arbetslaget diskutera den enskildes tankar om vad som är viktigt med läroplanen och hur förskollärarna anser att de ska tolka den för att sedan skapa en gemensam syn på läroplanen, så att alla i arbetslaget använder den på samma sätt. Vi anser att även detta skulle öka deras trygghet i arbetet med läroplanen.

9. Referenslista

Berntsson, P. (1999). Förskolans läroplan och förskollärayrkets professionalisering. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 4(2), 198-211.

Eriksson Barajas, K., Forsberg, C., & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap - Vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. Stockholm: Natur & Kultur

Fredriksson, A. (2010). *Marknaden och lärarna - Hur organiseringen av skolan påverkar lärares offentliga tjänstemannaskap* (Doktorsavhandling, Göteborg Studies in Politics, 123). Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen. Tillgänglig: <http://hdl.handle.net/2077/23913>

Jarl, M., & Rönnberg, L. (2010). *Skolpolitik - Från riksdagshus till klassrum*. Malmö: Liber AB.

Jonsson, A. (2011). *Nuets didaktik - Förskolans lärare talar om läroplan för de yngsta* (Licentiatavhandling, Gothenburg Studies in Educational Sciences, 343). Göteborg: University of Gothenburg. Tillgänglig: <http://hdl.handle.net/2077/24984>

Jonsson, A. (2013). *Att skapa läroplan för de yngsta barnen i förskolan - Barns perspektiv och nuets didaktik* (Doctoral thesis, Gothenburg Studies in Educational Sciences, 343). Göteborg : Acta Universitatis Gothoburgensis. Tillgänglig: <http://hdl.handle.net/2077/34089>

Löfdahl, A., & Pérez Prieto, H. (2010). Den synliggjorda förskolan. I C. Lundahl, M. Folke-Fichtelius (red.), *Bedömning i och av skolan : praktik, principer, politik* (s. 71-82). Lund : Studentlitteratur AB.

Pramling Samuleson, I., & Sheridan, S. (2006). *Lärandets grogrund*. (2.uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Vallberg Roth, A. (2001). Läroplaner för de yngre barnen - Utvecklingen från 1800-talets mitt till idag. *Pedagogisk Forskning i Sverige*. 6(4), 241-269.

Vallberg Roth, A. (2002). *De yngre barnens läroplanshistoria*. Lund: Studentlitteratur AB.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet

10. Bilagor

10.1 Bilaga 1

Intervjuguide:

1. Vad har du för utbildning? När har du fått din utbildning?
2. Hur länge har du jobbat som förskollärare?
3. Hur ser du på läroplanen?
 - Vad för frihet ger den dig och hur styr den ditt arbete?
4. Upplever du att du har kontroll över ditt eget arbete i verksamheten?
 - Ge exempel när du känner att du har kontroll, i vilket sammanhang.
 - På vilket sätt upplever du att kommunen har kontroll över ditt arbete i verksamheten?
5. Önskar du att det i vissa sammanhang fanns tydligare riktlinjer för ditt arbete?
 - Exempelvis: Om ni ska jobba med temaarbetet matematik, att det stod klart och tydligt hur ni ska arbeta med matematik i verksamheten i läroplanen för förskolan?
6. När använder du förskolans läroplan? Hur använder du den?
 - Under vilka omständigheter och i vilka sammanhang använder du läroplanen. Ge exempel.
7. Om vi litar på varje enskild lärares professionalitet, vad anser du utifrån din profession kan hända om du och dina kollegor tolkar styrdokumentet olika?

10.2 Bilaga 2

Sandra Ringholm <gusringhsa@student.gu.se>

20 nov. ☆

till

Hej

Vi tänkte här presentera vårt examensarbete kortfattat för dig så du har en idé om vad det är vi kommer intervjua förskollärarna på förskolan om. Vi kommer inte observera eller intervjua några barn så vi behöver inget tillstånd från föräldrar utan vi behöver tillstånd från pedagogerna vi intervjuar att det är okej att vi använder det dom säger i vår studie.

Vårt arbete handlar om lärarprofession och den professionella läraren ur ett läroplanshistorisk perspektiv. Vi intresserar oss för det ansvar förskollärare fått i och med läroplanens uppkomst. Vi kommer diskutera den kontroll som staten har över förskollärare genom läroplanen och den frihet som läroplanen också ger genom att det är upp till förskollärarna att avgöra hur målen i läroplanen skall uppnås i verksamheten. Vi ställer två perspektiv mot varandra den *professionella modellen* och den *byråkratiska modellen*. I en professionell modell litar man på att den professionella läraren kan utföra sitt arbete och staten har en mer tillbakadragen roll. I den byråkratiska modellen har staten mer inflyttande och förskollärare förväntas tolka och regelriktigt implementera de beslut som politikerna fattar.

Vi har valt att använda oss av ett historisk perspektiv då vi intresserar oss för hur förskollärarens roll såg ut innan läroplanen och hur dess professionella roll och hur ansvarsfördelningen har förändrats i och med läroplanens uppkomst. Därför undrar vi också om det finns någon på förskolan som har arbetat som forskollärare innan 1998, alltså innan läroplanens uppkomst.

Tack på förhand

Vänliga hälsningar

Sandra Ringholm och Emelie Richardsson